

Media laten zich gretig misbruiken

» *Leo Kwartan*

Wat drijft een krant er in vredesnaam toe om in een tijd van religieuze spanning en pijnlijke integratie twaalf spotprenten van de profeet Mohammed te publiceren? 'We wilden testen of cartoonisten zich zelfcensuur oplegden', was het antwoord van Carsten Juste, hoofdredacteur van Jyllands Posten. Hij zal toch niet zo naïef zijn geweest te denken dat moslims in Denemarken en daarbuiten meewarig het hoofd schuddend kennis hadden genomen van deze formidabele vrucht van persvrijheid en vervolgens waren overgegaan tot de orde van de dag?

Toch dreigde het journalistieke statement dat Jyllands Posten wilde maken in eerste instantie aan de wereld voorbij te gaan. Maar gelukkig was daar de Deense imam Abu Laban die de canard redde. Hij begreep heel goed dat Jyllands Posten een statement wilde maken. Dat wilde de imam ook. Hij gaf er alleen zijn eigen uitleg aan. Gewapend met de twaalf spotprenten ging Abu Laban op tournee door de islamitische wereld.

Of eigenlijk waren het er vijftien. Abu Laban had namelijk drie cartoons toegevoegd aan de oorspronkelijke twaalf. Die waren veel erger. De Profeet wordt bijvoorbeeld afgebeeld met varkenssnuit. Die had nooit in Jyllands Posten gestaan en eigenlijk had de prent ook niets te maken met de Profeet, maar met een folkloristisch eetfestijn in Frankrijk waar de deelnemers zich uitputten in het imiteren van varkensgeluiden.

Een week later ontdekten journalisten het bedrog, maar toen was het leed al geleden: ambassades waren afgebrand, betogers gedood, de haat tegen het Westen tot grote hoogte opgevoerd. Niettemin slaagde de imam waar Jyllands Posten faalde. Zonder Abu Laban was het immers nooit gelukt om zo'n 'vruchtbaar' debat over de vrijheid van meningsuiting van de grond te krijgen.

Het probleem is echter dat er helemaal geen debat wordt gevoerd. De

Geert Wilders 'scoorde' vier doodsbedreigingen

media hebben zich gretig laten misbruiken als doorgeefluik voor statements met als doel het publiek te mobiliseren. Dit misbruik is niet alleen wat Abu Laban en Jyllands Posten met elkaar verbindt, maar een heel leger opportunisten die de cartoonaffaire voor eigen doeleinden heeft aangewend. Geert Wilders bijvoorbeeld zette 'uit naam van de persvrijheid' de cartoons op zijn website, 'scoorde' vier doodsbedreigingen, haalde de media, en nu weten de kiezers weer dat hij in het parlement zit.

De presidenten van Iran en Syrië, populistische parlementariërs, jihadpredikers en door lage oplagecijfers geplaagde hoofdredacteurs, allemaal profiteerden ze van de cartooncrisis. Als vliegen op een paardenvijg daalden ze neer om hun 'bijdrage' aan het debat over persvrijheid te leveren.

Ook Ayaan Hirsi Ali deed een duit in het zakje. Donderdag was zij in Berlijn om als 'voorvechtster van de Verlichting' het recht van belediging te verdedigen. Ze heeft daar ervaring mee. Net zoals de Mohammed-cartoons was haar film *Submission* een statement, opzettelijk beledigend voor moslims. De mishandelde moslimvrouwen om wie het ging, schoten er niets mee op. Van Gogh werd erom vermoord. En Hirsi Ali? Sinds het weekblad Time haar in 2005 roemde als een van de honderd invloedrijkste mensen ter wereld, kan haar carrière niet meer stuk.

Leo Kwartan is arabist en consultant voor ondernemingen in het Midden-Oosten, leo.kwartan@wxs.nl

